

Aizritējusi muzeju zinātniskā konference par keramiku

2024. gada 12. aprīlī Tukuma muzeja Durbes pilī veiksmīgi aizritējusi muzeju zinātniskā konference “Personību nozīme Latvijas keramikas attīstībā 20. un 21. gadsimtā”. Piedaloties muzeju darbiniekiem, pētniekiem un keramiķiem, kam interesēja keramikas meistarū atstātais mantojums un keramikas tradīcijas attīstība. Konferencē pievērsta uzmanību Latvijas muzeju krājumos esošajām keramikas kolekcijām un personībām, kas ir šīs kolekcijas kādreiz veidojuši vai turpina veidot mūsdienās.

Konferenci atklāja un videosveicienā dalībniekus uzrunāja mākslas vēsturniece, Latvijas Mākslas akadēmijas asociētā profesore **Inese Sirica**, izceļot muzeju un personību lomu keramikas kolekciju veidošanā: “21. gadsimtā mums ir iespēja izvērtēt no jauna to, kas atrodas Latvijas muzeju kolekcijās, un bagātināties vienam no otra un definēt tālākās sadarbības iespējas.” Inese, kā zinātniskais konsultants Tukuma muzeja keramikas kolekcijas pētniecībā un konferences organizēšanā, izcēla referentu tēmu nozīmi un daudzos pētnieku atklātos faktus, kas vēl nekur citur nav izlasāmi. Viņa novēlēja, lai šī konference sniegtu ierosmi jaunām konferencēm, izstādēm, meistarklasēm, inovatīviem uzņēmumiem un citām radošām iniciatīvām.

Konferences pirmā sesija veltīta Latvijas muzeju keramikas kolekciju pētniecības aktualitātei.

Agrita Ozola, Tukuma muzeja direktore un Latvijas Kultūras akadēmijas lektore, izcēla muzeju lomu Latvijas keramikas mantojuma saglabāšanā, izpētē un tradīcijas tālāknodošana. Agrita stāstīja par podniecības pirmsākumiem Tukumā pusē. 1888. gadā Tukumā pavisam bija 18 podnieki, īpaši koncentrēti izvietojuma ziņā bija podniecības Talsu ielā (Talsu ielā 10, 13, 20) divas podniecības bija Pasta ielā un pa vienai Lauku un Annas ielā. Jautājums: vai iespējams atjaunot keramikas tradīciju un aktivizēt amatnieku darbību? Pateicoties Tukuma mākslinieku un amatnieku, īpaši – **Jāņa Krieva** (1882–1948) – ieguldījumam, Tukums 20.gs. 30.gados pozicionējās kā “Mākslas, keramikas un dārzu pilsēta”. Mūsdienās ir aktuāli palīdzēt pilsētai atrast tās jauno identitāti.

Lienu lomu keramikas priekšmetu un citu kultūras vērtību apzināšanā un dokumentēšanā Latvijas pirmās valsts pastāvēšanas laikā spēlēja Pieminekļu valdes organizētās ekspedīcijas. Par Podniecības tradīciju un keramikas priekšmetu dokumentēšanu Pieminekļu valdes ekspedīcijās stāstīja **Anna Bartkeviča**, Latvijas Nacionālā vēstures muzeja Etnogrāfijas nodaļas Keramikas kolekcijas krājuma glabātāja. Kā viņa stāstīja, ekspedīcijās iegūtie materiāli par keramikas tēmu apliecina, ka podniecība ieņēmusi nozīmīgu vietu tautas amatniecībā un sadzīvē.

Viena no ievērojamākajām personībām, kas veicinājusi keramikas jomas attīstību un popularitāti 20. gadsimtā, ir mākslas zinātnieks **Jānis Pujāts** (1925–1988). Par viņa ieguldījuma Latgales keramikas tradīciju aktualizēšanā stāstīja Latgales

Kultūrvēstures muzeja, Andreja Paulāna Tautas lietišķās mākslas studijas vadītāja, Latvijas Mākslas akadēmijas lektore **Evija Vasilevska**. Pateicoties Jāņa Pujāta harizmātiskajai personībai tika iedibinātas Latgales podnieku dienas, kas joprojām tiek organizētas aprīļa pēdējā nedēļas nogalē Latgalē.

Konferences otrā sesija veltīta izcilu keramiķu kolekcijām Latvijas muzejos.

Juzefa Unzule, Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzeja krājuma glabātāja, izcēla **Oskara Kalēja** (1902–1993) personību, kas viens no pirmajiem radīja sapratni par Latgales keramiku kā vienu no izcilākajiem tautas mākslas fenomeniem Latvijas kultūrā. Juzefa iepazīstināja arī ar Daugavpils Novadpētniecības un mākslas muzeja keramikas kolekciju, kas šobrīd sastāda 1000 keramikas vienumu.

Tekla Bekeša, Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja dibinātāja un vadītāja, stāstīja par izcilā keramiķa **Polikarpa Čerņavska** (1923–1997) darbības nozīmi, lai saglabātos Silajāņu keramikas tradīcija un aktīvi iesaistījās Silajāņu keramikas kolekcijas komplektēšanā, kas šobrīd veido daļu no Preiļu vēstures un lietišķās mākslas muzeja keramikas kolekcijas. Muzeja vadītāja iezīmēja vēl jaunus pētniecības laukus, kas saistīti ar mūsdienu keramiķiem un tradīcijas turpinājumu.

Renāte Vancāne, Latgales Kultūrvēstures muzeja galvenā krājuma glabātāja, pastāstīja par Latgales kultūrvēstures muzeja Latgales keramikas kolekciju, kas pārstāvēta ar 150 autoriem ar nepilniem 3000 darbu. Keramikas kolekcijas veidošanā liela nozīme bija ilggadējai muzeja krājuma glabātājai Silvijai Ribakovai, kas kopā ar citiem muzeja darbiniekiem devās ekspedīcijās.

Kristīne Gertnere-Celma, Cēsu Vēstures un mākslas muzeja vēsturniece, atklāja keramiķa **Augusta Jullas** (1872–1958) devumu Latvijas lietišķās mākslas attīstībā 20. gadsimta sākumā un keramiķa izcilos jūgendstila keramikas darbus. Kristīnei vēl daudz pētāmā, kas iet kopsolī ar studiju darbu Latvijas Mākslas akadēmijā, kas veltīts tieši māksliniekam Augustam Jullam.

Dace Kārkla, Liepājas muzeja direktore, stāstīja par **Rucavas podnieku kolekciju** Liepājas muzejā, par muzeja dibinātāja Jāņa Sudmaļa (1887–1984) un vēsturnieces Uļas Ginteres (1957–2024) ieguldījumu tās dokumentēšanā.

Konferences trešā sesija veltīta Tukuma keramikas kolekcijām Latvijas muzejos.

Santa Silava, Tukuma muzeja direktores vietniece zinātniskajā darbā, stāstīja par **Jāņa Krieva** (1882–1948) un viņa podniecības (1926–1945) nozīmi Tukuma keramikas tradīciju turpināšanā un izkopšanā. Pētnieces mērķis ir turpināt Annas Rumbas (1941–2017) iesākto pētniecības darbu par Tukuma keramiku.

Dace Valdmane, Tukuma muzeja krājuma nodaļas vadītāja un **Dace Kleinhofa**, Tukuma muzeja galvenā krājuma glabātāja, izcēla **Jāņa Krieva** (1926–1945) darbus Tukuma muzeja keramikas kolekcijā. Referentes aktualizēja J. Krieva podniecības darbu identificēšanu, jo tikai aptuveni divām trešdaļām Tukuma muzeja keramikas kolekcijā esošajiem priekšmetiem ir J. Krieva darbnīcu identificējoši zīmogi.

Elīna Guščika, Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja Krājuma nodaļas krājuma darba speciāliste, atklāja Jāņa Krieva darbnīcas keramiku (1926–1945) Latvijas Etnogrāfiskā brīvdabas muzeja (LEBM) krājumā. Pateicoties Elgas Kēzes (1946–2008), LEBM keramikas krājuma glabātājas, mērķtiecīgam darbam Tukuma keramikas darbi nonāca LEBM. Šobrīd skaidri identificēti ir 284 J. Krieva keramikas darbnīcas

priekšmeti. Elīna kopā ar Tukuma muzeja pētniekiem turpinās darbu J. Krieva podniecības darbu identificēšanā un informācijas apkopošanā.

Konferences diskusijas laikā atklājas šīs konferences nozīme tālākajam pētnieciskajam darbam un deva ierosmi Latvijas muzeju pārstāvjiem turpināt jau iesākto darbu pie keramikas krājuma pētniecības.

Par projektu “Tukuma keramika”

Tukuma muzejs sadarbībā ar Latvijas Etnogrāfisko brīvdabas muzeju uzsācis īstenot pētniecības projektu “Tukuma keramika”, kura ietvaros paredzēts sagatavot Tukuma muzeja keramikas kolekcijas katalogu. Tukuma muzeja keramikas kolekcijā ir 700 priekšmeti, no kuriem lielākā daļa attiecas uz Jāņa Krieva podniecību (1926–1945) un kombināta “Māksla” Tukuma cehu (1945–1953) un Tukuma rajona rūpkombināta keramikas cehu (1954–2001), kas tapa uz J. Krieva podniecības bāzes.

Projekta “Tukuma keramika” rezultātā iecerēts sagatavot Tukuma keramikas katalogu izdošanai ar domu aktualizēt Tukuma keramikas tradīciju un izcelt keramikas kolekcijas vērtību, veicinot plašākas sabiedrības izglītošanu par kultūrvērtībām Tukumā, tostarp praktizējošo keramiķu un jauno keramiķu, kā arī vispārizglītojošo skolu audzēkņu kultūras kompetences attīstīšanu. Katalogā plānots sniegt īsu ieskatu podniecības amata attīstībā Tukumā, īpaši izceļot keramiķa Jāņa Krieva (1882–1948) darbnīcas, kombināta “Māksla” Tukuma ceha un Tukuma rūpkombināta keramikas ceha ražojumus 20. gadsimtā.

Tukuma muzejs vēlas aktualizēt Tukuma keramikas tradīciju gan Kurzemes keramikas, gan Latvijas tautas mākslas kontekstā, prezentējot Tukuma muzeja keramikas kolekciju plašākai sabiedrībai un tādējādi veicinot izpratni par Latvijas kultūrvēsturiskajām vērtībām un to potenciālu radošo industriju attīstībā. Muzejs vēlas veikt Tukuma keramikas kolekcijas zinātnisko izpēti, piesaistot ekspertus-praktiski strādājošos keramiķus un mākslas zinātniekus no nacionāli nozīmīgām institūcijām un muzejiem, lai sagatavotu pētījumu un Tukuma keramikas kolekcijas katalogu publicēšanai un padarītu to plaši pieejamu sabiedrībai.

Informāciju sagatavoja:
Tukuma muzeja
Komunikācijas nodaļa
Tālr.: (+371) 20247001
E-pasts: pr@tukumamuzejs.lv

Sekoiet aktualitātēm www.tukumamuzejs.lv. Twitter: [Tukumamuzejs](#). **Facebook:** [Tukuma muzejs](#), [Tukuma Mākslas muzejs](#), [Durbes pils](#), [Mākslas galerija „Durvis”](#), [Tukuma Pils tornis](#), [Tukuma Audēju darbnīca](#), [Pastariņa muzejs](#), [Džūkstes Pasaku muzejs](#).